

ესპანური ბეპრეზისა და ბეპრატომოკლემსების
გადმოცემა ქართულში

(ონომასტიკური მასალის მიხედვით)

ესპანური ენა ამჟამად მსოფლიოს ერთ-ერთი ყველაზე გავრცელებული ენაა და, ბუნებრივია, იგი განსაკუთრებით აქტიურადაა ჩართული საერთაშორისო ენობრივ კონტაქტებში. მაგრამ თუ ადრე ესპანურენოვანი ქვეყნების ონომასტიკონი — გეოგრაფიული სახელები, პირთა სახელ-გვარები და სხვ. — ქართულში უპირატესად შუამავალი ენის (უწინარეს ყოვლისა, რუსულის) მეშვეობით გადმოიცემოდა, დღეს, საქართველოსა და ამ ქვეყნებს შორის უშუალო კონტაქტების დამყარებისა თუ განმტკიცების კვალთბაზე ბუნებრივად ჩნდება მოთხოვნილება ესპანური საკუთარი სახელების ქართული წარმოთქმის მაქსიმალური მიახლოებისა დედნისეულ წარმოთქმასთან. ცხადია, სათანადო ანგარიში ეწევა მეტ-ნაკლებად ხანგრძლივი ლიტერატურული ტრადიციებით დამკვიდრებულ ფორმებს¹.

ესპანურ მარტივ სმოვანთა სისტემა ემთხვევა ქართულისას. თუ არ ჩავთვლით ამ ენებისათვის დამახასიათებელ მცირეოდენ

¹ ესპანურენოვანი ქვეყნების საკუთარი სახელების ჭერჭერობით ყველაზე სრული სია ესპანური ბეპრეზისა და ბეპრატომოკლემსების ქართული შესატყვისე-ბითურთ წარმოდგენილია „უცხოური პირთა სახელების ორთოგრაფიულ ლექსიკონსა“ და „საზღვარგარეთის ქვეყნების გეოგრაფიული სახელების ორთოგრაფიულ ლექსიკონში“ (რედაქტორები ა. კობახიძე, მ. ჯაბაშვილი), თბ., 1989.

² უცხოენოვანი საკუთარი სახელების ქართულად გადმოცემასთან დაკავშირებით ჩვენთვის მთლიანად მისაღებია საკითხისადმი კომპლექსური მიდგომა, რომელიც ასახულია ივ. გიგინეიშვილის პრინციპული ხასიათის ნაშრომში „უცხოურ პირთა და გეოგრაფიული სახელების ქართულად გადმოცემისათვის“ კრებ. „ქართული სიტყვის კულტურის საკითხები“, წ. 1, თბ., 1972, გვ. 246—255; იხ. აგრ. ამავე პრინციპების დამკვიდრებელი სტატია ვ. კალანდაძისა და შ. აფრიდონიძისა „საკუთარ სახელო ტრანსკრიფციისა და ადაპტაციისათვის“, გაზ. „ლიტერატურული საქართველო“, 1982, 7/X, გვ. 10—11.

საწარმოთქმო ნიუანსებს, რომლებიც ამა თუ იმ ფონეტიკურ პირობებში იჩენს თავს. ესპანური ხუთი არარედუციებული და მკაფიო მარტივი ხმოვანი — a, e, o, i, u შეესაბამება ქართულ ა, ე, ო, ი, უ ხმოვნებს და ამ ასოებითვე გადმოიცემა.

თუ გავითვალისწინებთ იმ ფაქტს, რომ თროგრაფიის შესაძლებლობები მუდამ შეზღუდულია წარმოთქმის დიდ ვარიაციულობასთან შედარებით „ასო — ბგერის“ ღერძის ასიმეტრიულობის გამო, ესპანურიდან სხვა ენებზე სახელთა გადმოცემის ყველაზე დიდ თროგრაფიულ სირთულეს წარმოადგენს სხვადასხვა სახის ფოკალური შეერთებები, რომლებითაც ერთიანად „გამსჭვალულია“ ესპანური ენის, განსაკუთრებით კი — ლათინურამერიკული ვარიანტების ფონეტიკური სისტემა: ერთ ესპანურ სიტყვაში შეიძლება შეგვეხვდეს ერთდროულად რამდენიმე ფოკალური შეერთება (დიფთონგები, ტრიფთონგები და ა. შ.). მაგ.: mayaguezано, yaguarundi.

ფოკალურ შეერთებაში ჩვენ ვგულისხმობთ ორ- და მეტლემენტთან ფოკალურულ რთულ ბგერებს, რომლებიც ხასიათდება შემადგენელი ელემენტების საწარმოთქმო მთლიანობითა და შერწყმულობით. — მაშინაც კი, როცა ისინი ერთმანეთისაგან განსხვავდებიან მარცვალთა რაოდენობით; მათში იოტიანი კომპონენტი ნარნარად გარდამავალი და ერთიანია და შემთხვევათა დიდ უმრავლესობაში მას მკაფიოდ გამოხატული მარცვალთშორისი მიჯნა არ გააჩნია³.

გამოიყოს ესპანურ ფოკალურ შეერთებათა შემდეგი ძირითადი სახეები: 1. ორელემენტიანი ფოკალური შესამებანი, რომლებიც იწყება იოტ-სეგმენტით. ესენია მონოსილაბური ერთფონემიანი ბგერათწარმონაქმნები yasco, yola, yimba ტიპის სიტყვებში; 2. ორ- და სამელემენტიანი ფოკალური კომპლექსები (ტრადიციული ტერმინოლოგიით — „დიფთონგები“ და „ტრიფთონგები“) — მონოსილაბურა ერთფონემიანი ბგერათწარმონაქმნები nieto, guay ტიპის სიტყვებში; 3. სამელემენტიანი ფოკალური ჯგუფები, რომელთაც შუაში იოტ-კომპონენტი აქვთ. ესენია ბისილაბური ორფონემიანი ბგერათწარმონაქმნები mayu, saya, leyenda ტიპის სიტყვებში; 4. სამ- და ოთხელემენტიანი ფოკალური ჯგუფები, რომლებიც შედგება მასვილიანი „სუსტი“ და უმასვილო „ძლიერი“ ელემენტებისაგან. ესენია ბი- და ტრისილაბური ორ- და სამფონე-

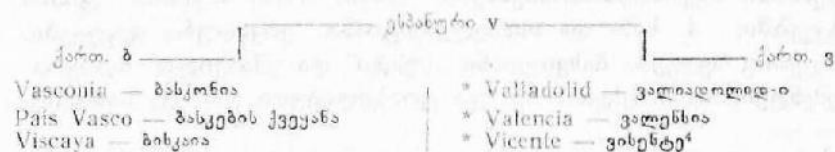
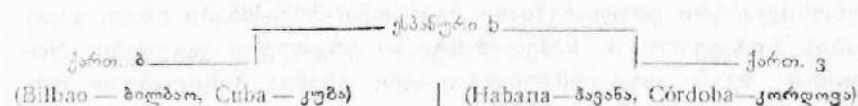
³ ეს ფაქტი დაადასტურა ესპანურ ფოკალურ შეერთებათა აკუსტიკურ* თვისებების გამოსავლენად ჩვენ მიერ ჩატარებულმა ფონეტიკურმა ექსპერიმენტმა, რომელიც ეყრდნობა 3000 იზოლირებული სიტყვისა და 300 ფრაზის ანალიზს.

შიანი ბგერათწარმონაქმნები *baquia, grúa, creia* ტიპის სიტყვებში; ნ. ორ- და სამეღემენტიანი ვოკალური რიგები — ბი- და ტრისილაბური ორ- და სამფუნემიანი ბგერათწარმონაქმნები *museo, poeta, teatro* ტიპის სიტყვებში; ნ. მრავალეღემენტიანი ვოკალური შეერთებანი იოტ-კომპონენტითა და მის გარეშე — პეტეროსილაბური მრავალფუნემიანი ბგერათწარმონაქმნები *mayuato, bayoya* ტიპის სიტყვებში.

ვიდრე აღუნუსხავდეთ სხვადასხვა ესპანური ბგერათკომპლექსის ქართულ შესატყვისებს პირთა და გეოგრაფიული სახელების გადმოცემის მაგალითზე, განვიხილოთ ქართული ანალოგები ესპანურის თანხმოვანი ელემენტებასა და კომპლექსებისა, აგრეთვე მრავალი ვოკალური შეერთების შემადგენლობაში შემავალი იოტისა, რომელსაც დღემდე არ გააჩნია მკაფიო ფონეტიკურ-ფონემატური სტატუსი: კონკრეტულად მას ვერც თანხმოვანთა ჯგუფს ვერ მივაკუთვნებთ და ვერც ხმოვნებისას: იგი წარმოადგენს თავისებურ ბგერით ელემენტს, რომელიც იძენს სხვადასხვაგვარ საწარმოთქმო ფორმებს ამა თუ იმ სახის ვოკალურ შეერთებებში კონსონანტიზებულიობის (ან ვოკალიზებულიობის) მეტ-ნაკლები ხარისხით.

ორივე ენის ნორმატიული მითითებების მიხედვით, ესპანური ენის თანხმოვნები ქართულად შემდეგნაირად გადმოიცემა:

ამოსავალი ესპანური ნორმების მიხედვით, $b = v$ ორგვარად წარმოითქმის: ა) როგორც ძლიერი $[b]$ სიტყვის ანლაუტში ან *m, n, l* სონორების შემდეგ სიტყვის შუაში და ბ) როგორც სუსტი $[b]$ სიტყვის შუაში (ბოლოში იგი თითქმის არა გვხვდება: *habab*). ამ საწარმოთქმო ვარიაციულობის გამო, რაც შეპირობებულია პოზიციური ან კონტექსტური (შესამებითი) მომენტებით, თითოეული ესპანური ელემენტი — b, v — ორ-ორი ქართული ვარიანტით გადმოიცემა: ხან $ბ$, ხანაც — $ვ$ თანხმოვნით:

⁴ ვარსკვლავით (*) აღნიშნულია თავიღური ვ, რომელიც არ შეესაბამება კასტილიურის საწარმოთქმო ნორმებს ქართულ შესატყვისებში.

ანალოგიური პოზიციური და კონტექსტური ვარიანტები შეინიშნება ესპანური ძ-ს წარმოთქმაში: სიტყვის თავიიდურსა და შუა პოზიციებში n, l სონორების მომდევნოდ დასტურდება ძლიერი ვარიანტი, შუაში — სუსტი, ხოლო ბოლოკიდურ პოზიციაში — შესუსტებული. ქართულად სამივე ვარიანტი გადმოიცემა დ ასოთი: Domínguez — დომინგეს-ი, Badajoz — ბადა-ხოზ-ი, Madrid — მადრიდ-ი.

ალხანიშნავია, რომ ესპანური ბგერებისა და ბგერათკომპლექსების გრაფიკული გამოსახულების განსხვავებული სახეები სხვა ენებზე გადმოცემისას შეპირთბებულია რამდენიმე მიზეზით: თვით ამოსავალ ერთეულთა პოზიციური თუ კონტექსტური (შესამებიითი) უარიაციულობით, შუამავალი ენებიდან კალკირებით (მაგ., ქართულში ხშირად მიმართავენ კალკირებას ინგლისურიდან და, განსაკუთრებით, რუსულიდან), ძველი (ტრადიციული) დაწერილობისა და „ასთ — ბგერის“ შესაბამისობის შენარჩუნებით და მისთ.

ვარიაციების მეორე ტიპი — e, i-ს წინ ტიაობრივი წარმოთქმის ცვალება — შეინიშნება, ვარდა ესპანურისა, მრავალ ევროპულ ენაში (ფრანგულში, ინგლისურში, გერმანულში და ა. შ.). ესპანურში e გრაფემა, ჩვეულებრივ, წარმოითქმის როვორც [k] და ქართულად გადმოიცემა კ ასოთი; e, i-ს წინ მას სხვა ბგერითი ვარიანტი მოეპოვება — [θ], რომელიც ემსგავსება, მაგრამ არ აბის იდენტური ინგლისური თავიიდური ბგერისა სიტყვებში think, thirty (ესპანურში ესაა ნუნისმიერი, ინგლისურში კი — კბილისმიერი). ქართულში ამ ბგერის ანალოგია ს. შდრ.: Camilo — კამილო და César — სესარ-ი. ჩვეულებრივ, ესპანური ალფეოლარული [θ] ელემენტი z გრაფემით გამოისახება, რაც შეესაბამება ქართულ ს ასოს: Zurbarán — სურბარანი, Zaragoza — სარაგოზა. ამ ბგერით მრავალი ესპანური გვარი ბოლოვდება და ყველა ისინი ქართულად ს ასოთი გადმოიცემა: Díaz — დიას-ი, Velázquez — ველასკეს-ი, González — გონსალეს-ი. ქართული ს გამოიყენება აგრეთვე ესპანური s გრაფემის გადმოსაცემადაც: José — ხოსე, Alonso — ალონსო. ხშირად მას მჟღერი ზ ენაცვლება (ჩვეულებრივ, ინტერვოკალურ პოზიციაში): Luisa — ლუიზა, Baltasar — ბალტაზარ-ი, Iglesias — იგლესიას-ი, თარგმანთა მეშვეობით უკვე დამკვიდრებული ტრადიციის წყალობით, თუმცა თვით ესპანურში მჟღერი თანხმოვნების წინ ვარიანტი [z] არც არსებობს, თუ არ ჩავ-

თვლით მის გამჟღერებას მკლერი თანხმოვნების წინ (მაგ.: los días, las mías).

ზემოაღნიშნული კონტექსტური ტიპი ვარიანტებისა (ბგერის ცვლილება e, i-ს წინ) დასტურდება გ ბგერის შემთხვევაშიც, რომელიც, ჩვეულებრივ, გამოითქმის როგორც [g], ხოლო e, i-ს წინ — როგორც [x]. ეს უკანასკნელი ბგერა, საერთოდ, გამოიხატება ესპანური j გრაფემით. ქართულ ენაზე ესპანური g თანხმოვნის პირველი ვარიანტი გადმოიცემა გ ასოთი, მეორე კი — ხ გრაფემით: Galicia — გალისია, Gabriel — გაბრიელ-ი; e, i-ს წინ: Cartagena — კარტაგენა, Orgiva — ორხივა; ესპანური j-გრაფემიანი სახელები: Juan — ხუან-ი, Jiménez — სიმენეს-ი. სხვა (შუამავალი) ენებიდან კალკირებისა და მთარგმნელობითი ტრადიციების გავლენა თავს იჩენს ისეთი სახელების ქართულ ვარიანტებში, როგორცაა: Argentina — არგენტინა, Gibraltar — გიბრალტარ-ი, სადაც ესპანური ნორმის შესაბამისი ხ ასოხ ნაცვლად იხმარება g. თუკი g-ის წინ e ან i ხმოვანი გვაქვს, [g] წარმოთქმის შესანარჩუნებლად ესპანურ დაწერილობაში გამოიყენება „მუნჯი“ შუალედური u ელემენტი. ამრიგად, ესპანურ que, qui ბგერათშესამებათა ქართული შესატყვისები იქნება შესაბამისად გე, გი შესამებათ: Guernica — ვერნიკა, Guillermo — ვილიერმო.

„მუნჯი“ u მუდამ გვხვდება q გრაფემასთან შესამებაშიც და ბგერათკომპლექსები que, qui ქართულში უნდა გვაძლევდეს კე, კი შესამებებს: Quintana — კინტანა, Enrigue — ენრიკე. მაგრამ უკვე აღნიშნული მიზეზების გამო (სხვა ენებიდან კალკირება, სახელთა ჩვეული, ტრადიციული ყდერადობა, „ასო — ბგერა“ შესაბამისობის შენარჩუნება, ძველი ესპანურის, როგორც ლათინური პერიოდიდან გარდამავალი ენის გავლენა და სხვა) ესპანური „მუნჯი“ u ბგერა que, qui შესამებებში, ისევე როგორც რეალიზებულ u-ს gua, guo შესამებებში, ქართული g-ით გადმოსცემენ: Guadalquivir — გვადალკვივირ-ი. ამრიგად, მონაცვლე u, v, ხ გრაფემები ერთ [v] ბგერად ერთიანდება, რომელიც ქართულში ვ ასო-ბგერით გადმოიცემა: Guatemala — გვატემალა, Valencia — ვალენსია, Habana — ჰავანა.

ადვილად გადმოსაცემი გრაფემები f, k (ეს უკანასკნელი მხოლოდ ესპანურისათვის უცხოურ სიტყვებში გვხვდება), l, m, n, p, r, r (სიტყვის შუაში და ბოლოში) გადმოიცემა შესაბამისი ქართული ფ, კ, ლ, მ, ნ, პ, ტ, რ ასოებით: Federico — ფედერიკო, Paco — პაკო, Tacanas — ტაკანას-ი...

ონესპანური ch. rr დიგრაფები წარმოითქმის როგორც შესაბამისად [ჩ] და როტაციული [ჩ] (როგორც მარტივი r სიტყვის თავში) და ქართულად გადმოიცემა შესაბამისად ჩ და მარტივი რ ასოებით, რაც შეესატყვისება ქართული მართლწერის ნორმებს: Chile — ჩილე (ესპანურსა და ქართულ ვარიანტებს შორის სრული შესატყვისობაა და რუსულის კალკის გავლენაზე ვერ ვილაპარაკებთ: რუსულში ეს სახელი Чили ვარიანტითაა ცნობილი), Rio Grande — რიო-გრანდე, Monterrey — მონტრეი.

h „მუნჯი“ ბგერა ესპანურში და არ იკითხება. საერთოდ, სათანადო ესპანური სახელები ქართულად სწორად გადმოიცემა: Hernández — ერნანდეს-ი, Hidalgo — იდალგო, Huelva — უელვა, Ahama — ალამა და სხვ. შავრამ დაწერილობისა და სხვა ენებიდან კალიბრების გავლენით ხდება პიპერკორექცია, რის შედეგადაც არარსებული ბგერა აღდგება და ქართულად მ ასოთი გადმოიცემა: Habana — ჰავანა, Honduras — ჰონდურას-ი.

x გრაფემა ესპანურში შეესატყვისება ორ ბგერითს ელემენტს — [ks], სოლო [-ს წინ [k] გამოითქვება: Extremadura — ესტრემადურა.

განსაკუთრებულ ყურადღებას იქცევს გრაფემები ñ, y და დიგრაფი ll, ვინაიდან მათი ბგერათშესატყვისები სხვა ენაზე გადატანისას გარკვეულ სიძნელეებს იწვევს. ll დიგრაფი ესპანურში წარმოადგენს ერთიან მარტივ, და არა ორმაგ პალატალურ [l] ბგერას. მას ანალოგები სხვა ენებში არ გააჩნია. ამიტომაც ხშირად ორი ბგერითი ელემენტით გადმოიცემა. ქართულში ესპანურ ll-ს შესაბამემა ლი შესამება: Murillo — მურილიო, Llano Blanco — ლიანო-ბლანკო, Bermejillo — ბერმეხილიო.

ñ გრაფემა ასევე შეესაბამება ერთიან პალატალურ ესპანურ [n] ბგერას, რომელიც ქართულად გადმოიცემა ნი შესამებით: Muñoz — მუნოს-ი და სხვ.

ესპანური ÷ გრაფემა ქართულად ი ხმოვნით გადმოიცემა: Yaque del Norte — იაკე-დელ-ნორტე, Mojocoya — მოხოკოია. ამასთან დაკავშირებით უნდა ვავისხვნოთ იოტის ფართოდ გავრცელებული ვარიაციულობა ლათინური ამერიკის ქვეყნებში ესპანური პროვინციებისა და რეგიონების ტერიტორიაზე, lleísmo-სა და yeísmo-ს მოვლენები, რომლებიც მჭიდროდ უკავშირდებიან ერთმანეთს. lleísmo ეფუძნება ფონემური [l] — [y] ოპოზიციისა და შესაბამისად [ll] — [ly] ფონეტიკური რეალიზაციების შენარჩუნებას: pollo [poˈllo] — poyo [poˈyo].

yeismo-ს მოვლენა ითვალისწინებს ორ ფონემას შორის ფუნ-
ქციური სხვაობის მოშლას და მის დაყვანას ერთ საწარმოთქმო
ფორმაზე [y] ფრიკატივის ან ნარნარა გარდამავალი [t + y] ელუ-
მენტის სახით: pollo, poyo [poyo] ანდა [poi + yo]. ამიტომ არც-
თუ იშვიათად ლათინურამერიკულ ზოგად სიტყვებსა და საკუთარ
სახელებში შეიძლება შეგვხვდეს ჰიპერკორექტული (ანუ შეცდო-
მით „ადგენილი“) II ვარიანტი, რომელშიც მახვილიანი i-ს
(იშვიათად é-ს) შემდეგ ვაქვს II ან y: María — Marila
[marija], día — diya [diya].

იოტის წარმოთქმასთან დაკავშირებულ ამ და სხვა მოვლენა-
თა გავრცელების შესწავლის შედეგად ლათინური ამერიკისათვის
ვიღებთ ასეთ სურათს:

1. Heismo-ს მოვლენა: ტერიტორიის უდიდესი ნაწილი —
რესპუბლიკა ბოლივია, რესპუბლიკა პარაგვაი; ტერიტორიის ნაწი-
ლი — რესპუბლიკა კოლუმბია (აღმოსავლეთი კორდილიერები),
რესპუბლიკა ეკვადორი (მთიანი ნაწილი), რესპუბლიკა პერუ
(მთიანი ნაწილი), რესპუბლიკა ჩილე (მცირე ტერიტორია სანტი-
იაგოს სამხრეთით), არგენტინის რესპუბლიკა (ჩრდილო-აღმოსავ-
ლეთი).

2. yeismo-ს მოვლენა: ტერიტორიის უდიდესი ნაწილი — მექ-
სიკის შეერთებული შტატები, ცენტრალური ამერიკა, კარიბის
აუზი, რესპუბლიკა ვენესუელა, რესპუბლიკა ჩილე; ტერიტორიის
ნაწილი — რესპუბლიკა კოლუმბია (კაუკა-ვალის ზონები, ქვეყნის
სანაპირო ნაწილი), რესპუბლიკა ეკვადორი (სანაპირო ზოლი),
რესპუბლიკა პერუ (ლიმის ზონა და სანაპირო ზოლის ჩრდილოე-
თი), არგენტინის რესპუბლიკა (ჩრდილო-დასავლეთი და დასავ-
ლეთი).

ესპანეთის პროვინციების ტერიტორიაზე ეს მოვლენა ძირითა-
დად ზეპირ ფორმებში ვლინდება. ამიტომ წერილობითი შესაბა-
მისობანი კასტილიურ ლიტერატურულ ნორმას მიჰყვება და სხვა
ენაზე გადატანისას იოტის დიალექტურ ვარიანტებს ამ შემთხვე-
ვაში არ ვითვალისწინებთ.

ახლა კი დავუბრუნდეთ ზემოაღნიშნულ ესპანურ ვოკალურ
შეერთებებს და განვიხილოთ მათი ქართულად გადმოცემის შესაძ-
ლებლობანი.

1. ორელემენტის ვოკალური შეერთებანი თავიიდური იოტ-
სეგმენტით. ისინი უმრავლეს შემთხვევაში გვხვდება ესპანური
სიტყვების თავში, მაგრამ, როგორც ზემოთ ითქვა, ლათინურ ამე-
რიკაში ფართოდ გავრცელებული yeismo-ს მოვლენის ([i] > [y])

გადასვლის) გამო ისინი თავს იჩენს როგორც სხვა სახის ვოკალური შეერთების შემადგენლობის ერთ-ერთი ნაწილი, რაზედაც ქვემოთ გვექნება საუბარი. იოტის წარმოთქმა ორელემენტთან ვოკალურ შეერთებაში ნაკლებ ვოკალიზებულია ვოკალური შეერთების სხვა სახეებთან შედარებით და ეს სეგმენტი ფაქტობრივ შეეზრდება ბირთვულ ვოკალურ ელემენტს: ya, ye, yo, yi, yu. რუსულში მათ მიახლოებით შეესაბამება გრაფემები я, е, ё და ю, ხოლო უფრო დაზუსტებული ვარიანტის შემთხვევაში — წინამავალი „მოკლე ი“ სხვადასხვა სახის ვოკალური ელემენტებით. ქართულში ეს უნდა იყოს ძალზე მოკლე და სრიალა ბგერა, რომელიც წერაში ი გრაფემით განიხილება: Yaco — იაკო, Yepomera — იეპომერა, Yotala — იოტალა, Yucatán — იუკატანი.

2. ორ- და სამელემენტიანი ვოკალური კომპლექსები. მათი ტრადიციული სახელწოდებები — „დიფთონგები“ და „ტრიფთონგები“ — ჩვენ სიტყვა „კომპლექსით“ შევცვალეთ, რათა გამოვვსახათ მათი ძლიერი შერწყმულობა და ერთიანობა, ერთი ელემენტის მეორეში ნარჩარა გადასვლის უნარი, რაც შეინიშნება ფორმანტების სურათებზე ამ ვოკალურ შეერთებათა აკუსტიკური ანალიზისას, აღმავალი და დამავალი ორ- და სამელემენტიანი ვოკალური კომპლექსები შეიცავენ „ნახევართანხმოვან“ და „ნახევარხმოვან“ ელემენტებს. რუსულში ისინი შესაბამისად „რბილი ნიშნით“ (ь) და „მოკლე ი“ გრაფემით გადმოიცემა, ან — ორსავე შემთხვევაში — მოკლე y-თი. ქართული შესატყვისები ამ „ნახევართანხმოვნებისათვის“ იქნება ი, ხოლო „ნახევარხმოვნებისათვის“ — უ. ამრიგად, თვით ვოკალური კომპლექსები ქართულად გადმოცემისას გარდაიქმნება ამ სეგმენტებისა და ბირთვული (ვოკალური) ელემენტების შემცველ შესამებებად: Encarnación — ენკარნასიონი, Guardia — გუარდია, Paysandú — პაისანდუ, Babahoy — ბაბაიო, Eusebio — ეუსებო, Paraguay — პარაგვაი.

3. სამელემენტიანი ვოკალური ჯგუფები, რომელთა შუაშიც იოტ-კომპონენტი. ეს ჯგუფები გვხვდება ესპანური სიტყვების შუაში და ბოლოში. ისინი შეიცავენ ნარჩარა გარდამავალ ელემენტს, რომელიც აერთიანებს ყველა ბირთვულ (ვოკალურ) ელემენტს. გადმოსაცემი და გადმომცემი ენების საწარმოთქმო ნორმების შესაბამისობებს კიდევ უფრო ზრდის ამ ესპანურ ვოკალურ შეერთებათა გადმოტანისას იოტის ფართო ვარიაციულობა. ესპანურ საკუთარ სახელთა ქართულად გადმოცემისას იკარგება მათ

შემადგენლობაში შემავალი ელემენტებისა და მათი გადასვლების საწარმოთქმო თავისებურებები. ამიტომაც შესაძლებელია მხოლოდღა ამ უკანასკნელთა შემოკლებული წარმოდგენისა და თვით ვოკალურ შეერთებათა აჩქარებული და ერთიანი წარმოდგენის რეკომენდება. ქართულად გადმოღებისას შემოწამოთვლილი კომპლექსების შემცველი სახელები ასე გამოიყურება: Goya — გოია, Mayagüez — მაიაგუეს-ი, El Papayo — ელ-პაპაიო. ამავე მონაკვეთში უნდა შევეჩოთ იოტის შემცველ მრავალელემენტიან ვოკალურ შეერთებებს, რომელთა მრავალმარცვლიანობის გამოც წარმოდგენა კიდევ უფრო აჩქარებულია და კონსილექსები ქართულად გადმოიცემა იმავე გრაფიკული საშუალებებით, რომლებითაც სამელომენტური ვოკალური ჯგუფები. მაგ.: Guayaquil — გუაიაკილ-ი, Cayey — კაიეი.

4. მახვილიანი „სუსტი“ და უმახვილო „ძლიერი“ ვოკალური ელემენტების შემცველი ორ- და სამელომენტური ვოკალური ჯგუფები. მათი თავისებურება ისაა, რომ მახვილიან პოზიციებში „სუსტი“ ელემენტები (i, ü) ძლიერდება, ხოლო უმახვილო პოზიციასში „ძლიერი“ ელემენტები (a, e, o) სუსტდება. ამიტომ ქართულ ანალოგებად გვექნება სრული ვოკალური ვარიანტები, რომლებიც წერაში ი და უ ასოებით გამოიხატება: Maria — მარია, Garcia — გარსია, Bahía Honda — ბაია-ონდა, Raúl — რაულ-ი.

5. ორ- და სამელომენტური „ძლიერი“ ვოკალური ელემენტების შემცველი ვოკალური რიგები. თითოეული ამ ელემენტთაგანი ქმნის მარცვლის ბირთვის და სხვა ენებზე მეტ-ნაკლებად სრული ხმოვნითი ერთეულებით გადმოიცემა. ამიტომაც ამ ვოკალურ შეერთებათა გადმოღებისას ესპანურ-ქართული შესატყვისები მეტ სიზუსტეს იძენს: Andrea — ანდრეა, Narváez — ნარვაეს-ი, Jaén — ხაენ-ი.

შემოთქმული რომ შევაჯამოთ, მივიღებთ ესპანურ-ქართულ შესატყვისთა მოკლე ზოგად სქემას, რითაც უნდა ვიხელმძღვანელოთ ერთი ენიდან მეორეზე საკუთარ სახელთა გადმოღებისას. ეს სქემა შეიცავს როგორც ტრადიციით უკვე დამკვიდრებულ ქართულ ვარიანტებს, ასევე იმ ვარიანტებსაც, რომლებიც მაქსიმალურად უახლოვდება ესპანურ საწარმოთქმო ნორმებს.

ხ მ ო ვ ნ ე ბ ი

ქართული ხმოვნები მეტ-ნაკლებად ადეკვატურად გამოხატავენ ესპანური ხმოვნების თავისებურებებს კასტილიური ნორმის

ფარგლებში. ასე რომ, გვექნება მარტივი შესატყვისები: a — ა, c — ც, o — ო, i — ი, u — უ.

თანხმოვნები და თანხმოვანთკომპლექსები
(ანბანურად)

- b — ქართულში იძლევა შერყევ — ბ და ვ ვარიანტებს. შდრ.: Toboso — ტობოსო და Córdoba — კორდოვა. ესპანური ნორმის მიხედვით, სიტყვის თავში ბ გრაფიკა უნდა იხმარებოდეს: Badajoz — ბადახოს-ი
- c — გადმოიცემა ქართული კ ასოთი; ხოლო e, i-ს წინ — ს ასოთი (თუმცა იგი ვერ გადმოსცემს ამ ესპანური ბგერის თავისებურებებს). შდრ.: Alcalá — ალკალა და Cervantes — სერვანტეს-ი, Cid — სიდ-ი
- ch — შეესაბამება ქართულ ჩ-ს: La Mancha — ლა-მანჩა
- d — გადმოიცემა ქართული დ ასოთი: Calderón — კალდერონ-ი, Toledo — ტოლედო
- f — მისი ქართული ანალოგია ფ — ქართული ენის საწარმოთქმო ნორმების შესაბამისად: Felipe — ფელიპე, San Fernando — სან-ფერნანდო
- g — შეესაბამება ქართულ გ-ს: Góngora — ვონგორა; e, i-ს წინ უნდა გადმოიცეს ხ ასო-ბგერით: Ángel — ანხელ-ი, მაგრამ ზოგჯერ, ტრადიციული ვარიანტების შენარჩუნებისას, ხ-ს გ უნაცვლება: Argentina — არგენტინა
- h — ნულოვანი ნიშანია და ქართულში არ გადმოიცემა: Huesca — უესკა. ზოგჯერ, ჰიპერკორექციის დროს, შეცდომით ხდება ჰ-ს „აღდგენა“ (ან ტრადიციული ვარიანტების მიხედვით): Habana — ჰავანა
- j — გადმოიცემა ხ თანხმოვნით, ესპანური ნორმის შესაბამისად: Méjico — მეხიკო
- k — გეჭვდება მხოლოდ ესპანურისათვის უცხოენოვან სიტყვებში და ქართულად კ თანხმოვნით გადმოიცემა: Kant — კანტ-ი, Karachi — კარაჩი
- l — სრული შესატყვისობაა ესპანურსა და ქართულს შორის; გადმოიცემა ლ თანხმოვნით: Lugo — ლუგო
- ll — ქართული შესატყვისი ლი შესამება არ ასახავს ამ თავისებური ესპანური ბგერის წარმოთქმის ყველა ნიუანსს: Mallorca — მალიორკა

- m — სრული შესატყვისობაა ამ ესპანურ თანხმოვანსა და ქართულ მ-ს შორის: Mérida — მერიდა
- n — სრული შესატყვისია ქართული ნ: Unamuno — უნამუნო
- ñ — ქართული ნი შესამება მხოლოდ მიახლოებით თუ ასახავს ესპანურ წარმოთქმას: Legroño — ლეგრონიო
- p — მიახლოებითი შესატყვისია ქართული პ: Pamplona — პამპლონა
- q — იხმარება მხოლოდ შომდეგნო u-სთან ერთად და ქართულში კ თანხმოვნით გადმოიცემა: Quito — კიტო
- r — ქართული შესატყვისი რ არ გადმოსცემს ამ ესპანური ბგერის თავისებურებებს სიტყვის თავკიდურ პოზიციაში, რომელშიც ესპანური საწარმოთქმო ნორმების მიხედვით ისეთი განსაკუთრებული როტაციული ბგერა იგულისხმება, სხვა ენებში რომ შესატყვისი არ მოეძებნება: Ebro — ებრო, Rodrigo — როდრიგო
- rr — ზემოაღნიშნული ბგერის იდენტური ერთიანი როტაციული ბგერა, რომელიც ქართულად მარტივი რ თანხმოვნით გადმოიცემა: Navarra — ნავარა
- s — მხოლოდ მიახლოებით თუ შეესაბამება ქართულ ს-ს (ესპანურში იგი თავისებური შიშინა ბგერაა): Luis — ლუის-ი. ზოგჯერ ხდება მისი არასწორი გამჟღერება ინტერვოკალურ პოზიციაში ტრადიციული ფორმის მიხედვით და ქართულად ზ თანხმოვნით გადმოიცემა: Baltasar — ბალტასარ-ი. ზოგჯერ კი გვხვდება პარალელური ვარიანტები. შდრ.: Andalusia — ანდალუსია (თანამედროვე ხმარებაში) და ანდალუსია (ტრადიციული ვარიანტი)
- t — მიახლოებითი შესატყვისია ქართული ტ: Tajo — ტახო
- v — ძვერადობით ემთხვევა ესპანურ ხ-ს კასტილიური სტანდარტების მიხედვით; ლათინურამერიკულ ვარიანტებსა და ძველ ესპანურში ხ და v ბგერების წარმოთქმა განსხვავებულია, ქართულში იგივე ვარიანტი გვაქვს, რაც ხ ბგერისათვის: Vizcaya — ბისკაია
- x — გადმოიცემა, ჩვეულებრივ, ks დიგრაფით და შეესაბამება ქართულ ქს კომპლექსს: México — მექსიკა; t-ს წინ [k] არ გამოითქმის და გადმოიცემა ქართული ს თანხმოვნით: Extremadura — ესტრემადურა
- y — იოტი მხოლოდ პირობითადაა შეტანილი თანხმოვნით ელემენტთა ჯგუფში. ესპანურში მას წარმოთქმის ძალზე ფართო

სპექტრი აქვს. შედის ვოკალურ შეერთებათა შემადგენლობაში. ქართულად გადმოიცემა ი ხმოვნით (არ ასახავს ესპანური წარმოთქმის ყველა ვარიანტს): Yaco — იაკო
 z — ესპანური [θ] ბგერა, ანალოგიურია c ბგერის წარმოთქმისა c და i-ს წინ და გადმოიცემა ქართული ს თანხმოვნით: შდრ.: Cádiz — კადის-ი და Jerez — ხერეს-ი. ზოგჯერ ს უმართებულოდ შეღერდება ინტერვოკალურ პოზიციაში ტრადიციული ფორმის მიხედვით და ქართულად ზ თანხმოვნით გადმოიცემა: Mendoza — მენდოზა

კონსონანტურ-ვოკალური შეხამებანი

- gue, gui — ქართულ ენაზე სხვადასხვაგვარად გადმოიცემა. ხან, შესაბამისად, გუ, გი, ხანაც — გუე, გვი ბგერათ-შეხამებებით (გუ, გი ვარიანტები შეესაბამება კასტილიურ საწარმოთქმო ნორმას): შდრ.: Miguel — მიგელ-ი და მიგუელ-ი (შეცდომა), Guillermo — ვილიერმო და Guinea — გვინეა. ეს უკანასკნელი არ არის ესპანური სიტყვა. მიზანშეწონილია სწორ შესატყვისებად დარჩეს გუ, გი შეხამებები
- gua, guo — აქაც ქართულში მერყევი ვარიანტები გვაქვს: გუა და გუო შეხამებები (გუა შეესაბამება კასტილიური წარმოთქმის ნორმებს). შდრ.: Guadalete — გუადალეტე და Guadalajara — გუადალახარა. გუო/გვო კომპლექსები საკუთარ სახელებში თითქმის არ გვხვდება
- güe, güi — „მუნჯი“ (ამ შემთხვევაში) u-ს წარმოსათქმელად მას თავზე დაესმის სათანადო ნიშანი. ქართულად ეს შეხამება უნდა გადმოიცეს შესაბამისად გუე და გვი ბგერათშეხამებებით: Sangüesa — სანგუესა, Güicán — გუიკან-ი
- que, qui — ეს ბგერათშეხამებები ქართულში დიფერენცირებულად გადმოიცემა: ხან კე, კი, ხანაც — კეე, კვი შეხამებებით (კე, კი ვარიანტები თავსდება კასტილიურ საწარმოთქმო ნორმათა ფარგლებში). შდრ.: Quevedo — კევედო, Don Quijote — დონ-კისოტი და Guadalquivir — გუადალკვივირი-ი

ვოკალური შეერთებანი

იოტიანი 2-ელემენტიანი ვოკალური შეხამებები — თავკიდური ესპანური იოტ-სეგმენტი ქართული ი სმოვნით გადმოიცემა, ხოლო მთლიანად შესამება — ქართულ სმოვნებთან მისი შეერთებით (ქართ. ვარიანტი არ ასახავს ამ შეერთებათა ფაქიზ ნიუანსებს): Yucatan — იუკატანი-

2/3-ელემენტიანი ვოკალური კომპლექსები — „ნახევართან-სმოვანი“ და „ნახევარსმოვანი“ ესპანური ელემენტები, რომლებსაც ეს კომპლექსები შეიცავს, ფაქტობრივ ნიველირებულია და კომპლექსის ყოველი მოკლე ელემენტი გადმოიცემა თითო ქართული ი ან უ გრაფემით: Monterrey — მონტერეი, Oviedo — ოვიედო, Nicaragua — ნიკარაგუა, Ecuador — ეკვადორი-

იოტიანი 3-ელემენტიანი ვოკალური ჯგუფები — ესპანური იოტის ინტერვოკალური ქართული ანალოგი ი არ შეესაბამება კასტილიურ საწარმოთქმ ნორმებს, განსაკუთრებით, როცა შუალედური ელემენტი მეტ კონსონანტიზებულ თვისებებს იძენს: Goya — გოია

2/3-ელემენტიანი ვოკალური ჯგუფები — მათი გადმოცემა ქართული ი და უ ელემენტებით უახლოებს ამ ვარიანტებს ესპანურ ნორმებს: Valparaíso — ვალპარაისო, Raúl — რაულ-ი

2/3-ელემენტიანი ვოკალური რიგები — ამ ესპანურ ვოკალურ შეერთებათა ვოკალური ელემენტების ქართული შესატყვისები შეესაბამება ესპანურ საწარმოთქმ ნორმებს: Montevideo — მონტევიდეო

მრავალელემენტიანი ვოკალური შეერთებანი იოტ-სეგმენტითა და მის გარეშე — შეიძლება მივიჩნიოთ, რომ ეს შენაერთები შედგება მცირე ვოკალურ შეერთებათაგან, ოღონდ მხოლოდ პირობითად. ამიტომ შემოადინოთ ვოკალურ შეერთებებთან დაკავშირებული შენიშვნები ამათხედაც ვრცელდება: Guayaquil — გუაიაკილ-ი.

უკანასკნელ ხანებში, ენათა განვითარების კვალდახდ, შეინიშნება კალკებისა და სხვა ენათა სისტემების გავლენით დამკვიდრებული არაზუსტი ვარიანტებისაგან თავის დაღწევისა და ამ ვარიანტების შემცირების ტენდენცია ფონეტიკური და წერილობითი შესატყვისების გაწონასწორების გზით. ეს კი ხელს უწყობს წყაროების ორთოეპიული ნორმების დაცვას, უცხოურ ენათა დაუფლების დონის ამაღლებას და მშობლიური ენის სისტემის სრულყოფას მეტყველების კულტურის თვალსაზრისით.